

Riskus varam minimalizēt

Jaunizveidotā Būvniecības valsts kontroles birojs nebūs brīnumnūjiņa, ar kuru atrisināt visas nozares problēmas

Tā intervijā DB saka Būvniecības valsts kontroles biroja vadītājs Pēteris Druķis. Birojs ir gatavs procesus pārraudzīt tā, kā līdz šim Latvijā tas nav darīts. Šis gads paies biroja veidošanas zīmē. Tas notiek trīs posmos. Jau no 1. janvāra tam ir deleģēta ekspluatācijā esošu publisku ēku uzraudzība. Valstī šāda uzraudzība līdz šim nav bijusi, tādēļ iestādei ir svarīgi ne tikai atlasīt cilvēkus, kuri šo darbu darīs, bet arī izstrādāt metodiskās vadlīnijas, kā šo kontroli veikt. Kā pierādījusi diskusija Saeimas Zolitūdes traģēdijas parlamentārās izmeklēšanas komisijā, teorētiski ēkas pārbaudi var veikt, gan braucot tai garām, paskatos pa logu, gan ekspertu komandai to apsekojot pusotru mēnesi. Normatīvajos aktos ir tikai noteikts, ka jāveic vizuālā apsekošana, nepaskaidrojot, kā tas ir jā dara. Vienīgais, ko normatīvi noteic – tas ir jādara būvinspektoriem, kuram ir vismaz piecus gadus spēkā esošs sertifikāts par būvdarbu vadīšanu vai būvuzraudzību. Taču ne viena, ne otra pēc būtības nav nepieciešamā kompetence šādas pārbaudes veikšanai. Faktiski cilvēkus,

kurus birojs pieņems darbā, arī īpaši apmācīs.

Kā notiks pārbaudes? Tā nebūs kārtējā papīru pārbaude ķeksiša pēc?

Kolēģiem saku – nevajadzētu kļūt par iestādi, kas ir kārtējā papīru pārbaudītāja. Būvinspektoram, ierodoties objektā, būtu jāpārlicinās, vai dokumenti, kurus par savu ēku uzrāda tās īpašnieks, ir segums – vai izpildījums atbilst tam, kas rakstīts papīros. Speciālistiem būs jābūt – no vienas puses – ar inženier tehnisko izglītību, no otras – ar juridiskām zināšanām. Jāpārzina gan savas, gan ēkas īpašnieka tiesības, atbildība, jāpārvalda normatīvie akti. Birojā jau ir cilvēki ar juridisko izglītību, kuri palīdz sagatavot būvinspektoram tam darbam, kas mums pēc funkcijām ir atbilstošs. Attiecībā uz publisko ēku ekspluatācijas uzraudzību ir vēl viens sarežģījums – valstī nav informācijas par to, kuras ēkas atbilst šim statusam, kurās ir vairāk nekā 100 cilvēku. Ja kāds apgalvo, ka tas nosakāms pēc projektā noteiktā mērķa, tad kā zināt, kāds mērķis ir

ēkai, kas uzbūvēta pirms 40 gadiem? Ir nepieciešams tālāks regulējums, lai arī ēkas īpašnieks zinātu, ka viņam pieder publiska ēka, kura ir piekritīga mūsu kontrolei.

Otrs biroja darbības posms sāksies no 1. jūlija, kad sāksim veikt kontroli būvlaukumos. Un atkal – kolēģiem saku, ja domājat, ka uzdevums būs iet un pārbaudīt, vai ir būvdarbu žurnāls, vai uz vietas ir būvdarbu vadītājs vai uzraugs, tad, piedodiet, nevajag taisīt šādu iestādi, jo kļūsim par kārtējiem papīru kontrolētājiem. Uzdevums ir pārbaudīt izpildījumu – vai uzbūvētais atbilst prasībām. No nākamā gada 1. janvāra birojam piekritīga būs arī būvinspektoru – cilvēku, kuri spēj vērtēt projektus, būvdarbus, būves – kompetences novērtēšana. Līdz šim Latvijā šādu speciālistu vērtēšana nav bijusi. Ir bijis kaut kas nedaudz līdzīgs.

Biroja darbinieki uz vietas objektā pārbaudīs, vai, piemēram, būvdarbi atbilst projektam, vai tiek izmantoti paredzētie materiāli utt? Jā. Ja tiek identificēts, ka konkrētais izpildījums neatbilst tam, kas rakstīts projektā un nodefinēts normatīvajos aktos, tā būs problēma. Jautājums tikai – kam? Būvniecībā ir gadījumi, kad, piemēram, ražotājs ir piegādājis atbilstošus materiālus, bet būvnieks tos nav izmantojis pēc ražotāja paredzētā pielietojuma. Un otrādi – ražotājs pavaddokumentos ir sniedzis nepatiesu informāciju par materiāla īpašībām. Ja tiks konstatēts, ka problēma ir ražotāju pusē, tad tālāk ar to nodarbosies Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, ja būvdarbu veicēja pusē – birojs.

Būvniecības process ir komplikēts, ir daudz iesaistīto pušu. Kā noteiksiet atbildīgo, ja tiks konstatēta problēma?

Attiecībā uz ekspluatācijā esošiem objektiem atbildība ir precīzi noteikta ēkas īpašniekam. Problēma gan ir tajā, ka atbildība ir definēta, bet nav pateikti nekādi pienākumi. Likumā ir uzskaitītas septiņas būtiskas prasības, kurām ēkai ir jāatbilst, bet ceļš, kā pārlicināties, vai prasības ir izpildītas, ir atstāts katra paša ziņā. Ja ēkas īpašnieks saka – es pats personīgi pārbaudīju – principā viss

ir kārtībā, un, ja birojam liekas, ka kaut kas nav kārtībā, tas ir jāpierāda. Līdz ar to sanāk, ka būvinspektors ir soģis un vērtētājs, kurš var vienpersoniski izvērtēt, vai objekts atbilst prasībām. Ir precedenti, kad būvinspektori, kuriem nav pietiekošas kvalifikācijas un zināšanu par, viņuprāt, nozīmīgu pārkāpumu vai atkāpi, sacēlušī brēku, lai gan īstas problēmas nemaz nav, taču no tā cieš ēkas īpašnieks. Jāpiebilst, ka lielākās problēmas ēkām parādās pirmajos divos gados pēc nodošanas ekspluatācijā, 40% apmērā – pirmajos piecos gados, pēc tam arvien mazāk un mazāk. Tādēļ arī ir noteikti garantijas termiņi būvēm.

Vai atbildība problēmu gadījumā gulsies arī uz būvvaldēm, kas ēkas pieņēmušas ekspluatācijā?

Jautājums gan par būvvalžu, gan biroja inspektoru un darbinieku atbildību ir interesants. Pirmā atbildība ir darītājam, otrā – vērtētājam, trešā – kontrolētājam. Es teiktu, ka šāds princips jā saglabā arī tad, ja tiek konstatētas problēmas. Gadījumos, ja kontrolētājs ir kaut ko palaidis garām koruptīvu darījumu dēļ, ir jābūt ļoti bargam sodam. Ja kaut kas palaidis garām liela informācijas apjoma vai citu līdzīgu iemeslu dēļ, nevajadzētu iekļaut īpaši vainot, jo pirmkārt atbildība ir darītājam. Valsts ir radījusi ekspertus, būvuzraugus – tie ir vērtētāji, kuriem arī jāatklāj nepilnības. Cerēt, ka visas neatbilstības diagnosticēs būvvaldes, ir aplami.

Lielākoties problēmas ir posmā līdz ēku nodošanai ekspluatācijā. Atbildīgo, ja tā var teikt – ir vesels ganāmpulks, un, ja ir problēmas, viņi mēģina vainu novelt uz citu. Latvijas būvniecībā kā ļoti svarīgs dokuments joprojām pastāv saistību raksts, citās valstīs par tādiem vispār nekas nav dzirdēts. Tas ir padomisms, kas pārmantots no Padomju Savienības. Pasaulē saistības uzņemas ar līgumu, atbildību – tie, kas paraksta līgumu. Savukārt saistību rakstus paraksta speciālisti, nevis uzņēmumu vadītāji. Tad sanāk kurioza situācija – saistību rakstus paraksta citas personas, nevis tās, kas slēdza līgumus. Tas nav pareizi, jo konkursos piedalās un līgumus slēdz komersanti. Tādēļ birojs par atbildīgām redz

Atbildības sakarā lielākoties problēmas ir posmā, līdz ēku nodošanai ekspluatācijā. Šajā posmā atbildīgo, ja tā var teikt, ir vesels ganāmpulks, un, ja ir kādas problēmas, viņi mēģina vainu novelt no sevis uz citu, uzsvēr Būvniecības valsts kontroles biroja vadītājs Pēteris Druķis.

FOTO – RITVARS SKUJA, DIENAS BUSINESS

divas personas – projektētāju un ģenerālbūvnieku. Konstatējot problēmas, neiedziļināsimies detaļās, kurš ir bijis apakšuzņēmējs vai apakšuzņēmēja ekspertam ir atbildība, taču ne tiešā veidā par projekta risinājumiem, bet par savu darbu.

Biroja darbiniekiem būs jābūt ļoti kompetentiem, spējīgiem stāvēt pretim iespējami pārbaudāmo ietekmei. Kur tādus var atrast?

Šobrīd pie mums darbā pieteikties pamatā nāk cilvēki no industrijas. Man nav jautājumu, kādēļ mums notiek tādas nelai mes – kompetence ir zema. Ir ļoti grūti piesaistīt darbiniekus, jo viņi neatbild kompetences prasībām. Ministru kabineta noteikumi būvinspektoros pēc būtības noliek interešu konfliktā – viņiem ir jābūt reģistrētiem būvinspektoru reģistrā, bet tas iespējams tikai ar industrijas izdotu sertifikātu. Tās pašas industrijas, kas sertificē būvuzraugus un būvdarbu vadītājus. Tātad – tev ir jānāk no industrijas, kuru pats kontrolē. Tikko tu uzkāpsi uz varzācīm industrijai, tev atņems sertifikātu, bet, ja tā nebūs, zaudēsi tiesības būt par būvuzraugu. Izveidojas apburtais loks. Rosināsim, lai mums ļauj pašiem sagatavot speciālistus. Ar Rīgas Tehnisko universitāti esam sākuši sarunas par to, ka vajadzētu izveidot mācību programmu būvinspektoriem. Tā varētu būt maģistra programma tiem, kuri jau ieguvuši būvzinieņa bakalaura izglītību. Tādus akadēmiski izglītus būvzinieņus varētu izmantot arī pašvaldību būvvaldes. Šobrīd faktiski ir pieejami tādi būvzinieņi, kuri nav pieprasīti vai sistemu valsts ar savu atbildības sistēmu nespēj atļaut, jo privātais sektors vienmēr labam speciālistam varēs samaksāt vairāk. Tādēļ atlasīsim labākos no esošajiem speciālistiem un apmācīsim pašī. Arī būv-

valdēm piedāvāsim palīdzību. Pamatā viņus apmācīs Rīgas Tehniskās universitātes un Latvijas Lauksaimniecības universitātes speciālisti. Skatīsimies, ko varēsim piesaistīt no ārvalstīm. Jāņem gan vērā, ka katrā valstī ir cits regulējums, tādēļ ar šiem ekspertiem var tikai dalīties pieredzē.

Ņemot vērā, ka valsts sektorā algas nav konkurētspējīgas, pastāv risks, ka jūs apmācītos speciālistus pārvilinās, mēģinās uzpirkt.

Noteikti. Neloloju ilūzijas, ka ar šādiem gadījumiem nebūs jāskaras. Mums pašiem ir savs iekšējais ietvars, ko darīt, lai minimalizētu riskus.

Kopā plānots, ka birojā strādās 63 cilvēki. Cik uz šo brīdi jau ir piesaistīti?

20 cilvēki. Mērķis ir līdz 1. jūlijam sasniegt 63. Ņemot vērā, kāda šobrīd ir personāla atlase, teikšu, ka mērķi izpildīsim par 80%. Nav jēga ņemt darbā cilvēkus, lai tikai izpildītu plānu. Mums ir 3 līdz 6 mēnešu ilgā pārbaudes laiks, nekur nav teikts, ka nebūs rotācijas. Arī darbiniekiem, nākot strādāt uz biroju, varbūt ir vienas ekspektācijas, bet, pastrādājot kādu laiku, tās mainās, varbūt tiek izteikti piedāvājumi no industrijas.

Vai birojam ir represīvas funkcijas, vai arī kā Valsts kontrole konstatēsiet pārkāpumus un nepilnības, bet neko aktīvi nevarēsiet darīt?

Ja ir problēma, būs atzinums, informēsim par to citas kompetentās iestādes, piemēram, būvvaldes, policiju, kas var rīkoties tālāk. Otrs variants – pieņemam lēmumu par ekspluatācijas vai būvniecības pārtraukšanu. Personīgi uzskatu, ka efektīgāk būtu strādāt ar mazākām sankcijām, piemēram, nevis apturēt būvdarbus, bet pirmajā reizē izteikt brīdi-

CERTEX
Celšanas un stiprināšanas aprīkojums

TILTA CELTŅI UN TELFERI

- projektēšana
- modernizācija
- uzstādīšana un garantija
- apkalpošana un rezerves daļas

CERTEX Latvija SIA • Rītausmas 11B, Rīga LV1058
Tālrunis: +371 67 611882 • www.certex.lv

nājumu, otrajā, ja nekas nav novērtēts, uzlikt naudas sodu. Tikai tad, ja viss tiek ignorēts, var noraut stopkrānu un apturēt procesu. Vai, apturot darbus, tiek sasniegts vēlamais efekts? Tas ir līdzīgi kā ar pārkāpumiem ceļu satiksmē – vai visiem, kas pārsniedz ātrumu, vajag atņemt tiesības? Ziemeļvalstu kolēģi saka, – naudas sods ir ļoti audzinošs, par konkrētu pārkāpumu to var uzlikt nevis vienu reizi, bet katru reizi, kad tas tiek konstatēts. Kaut katru dienu. Pēc nedēļas uzņēmējs pats saprot, ka šādi nav izdevīgi turpināt.

Vai jūs varat iniciēt jaunu sodu kārtības ieviešanu?

Mums ir pasākumu komplekss, ko gribam iniciēt. Taču negribam ar to sākt darbu. Vairāk gribam palīdzēt industrijai sakārtot nozari, ar sankcijām vērsties pret tiem, kuri klaji pārkāpj noteikumus.

Cik objektu gadā birojam būs jāapseko?

Neplānojam gada laikā pārbaudīt visas publiskās ēkas. Šogad plāns – apsekot 2000; valstī to skaits mērāms ar piecīparu skaitli. Esam apkojuši informāciju par vairāk nekā 5000 publisko ēku, bet informāciju mums nav devušas vairākas pašvaldības. Apsekosim jebkuru publisku ēnu, vienalga, vai tā būtu baznīca, bērnu dārzs vai lielveikals, kurās ieradīsimies – tas būs mūsu pašu lēmums.

Objektus izvēlēsieties pašī vai pārbaudīsiet arī konkurentu ziņojumus?

Nešaubāties ne mirkli, ka šāda informācija no tirgus ieņāks. Konkurenti ir viens no labākajiem informācijas nesējiem, bet mēs pārliecināsimies par informācijas precīzumu. Attiecībā uz ekspluatācijā esošām ēkām – mērķis un fokuss ir nevis atklāt pārkāpumus, ku-

rus īpašnieks pielāvis, bet gan informēt viņu par tiesībām un pienākumiem attiecībā uz ekspluatāciju. Gadījumos, ja īpašnieka uzrādītajos ekspertīzes ziņojumos būs klajas nesakrītības ar faktisko, visdrīzāk, sauksim pie atbildības šos speciālistus. Neredzu, ka tur būs lielas problēmas.

Vairāk pārkāpumu identificēsim būvniecībā. Viena lieta ir projekti un to izpildes kvalitāte. Tas saistīts ar pāreju uz jauno projektēšanas kvalitāti saistībā ar eirokodiem, bet izpratne par to, ko tas nozīmē, ir ārkārtīgi zema. Otra lieta ir būvuzraugi – būs problēma tajā, kā viņi seko līdzī būvdarbu kvalitātei. Mērķis ir veicināt, lai viņi savu darbu veic kvalitatīvi. Ja labi strādās būvuzraudzības institūti, tas piespiedīs arī būvdarbu veicējus izpildīt savu darbu labi.

No nozares nācies dzirdēt – kopš Maxima traģēdijas projektu saskaņošana kļuvusi ilgāka, sarežģītāka. Vai biroja aktivitātes vēl nepagarinās būvniecības procesu?

Iespējams, tas ievīksies, bet ne mūsu vainas dēļ. Mēs būvdarbu laikā pārliecināsimies par projektu kvalitāti – šo vēstījumu sāpīgi uztvērušas būvvaldes. Zinot, ka birojs pārbaudīs projektus, tās, iespējams, vērtē projektus stingrāk. Es teiktu, ka tas pamatā ir izpildījuma jautājums – ja pasūtītājs projektēšanu ir uzticējis birojam, kas to izstrādā ar neatbilstībām, tad tā ir tikai viņa paša atbildība.

Biroja esamība nevar izslēgt Maxima traģēdijas atkārtānos. Varam minimizēt līdz nullei iespēju, ka tirgū ir komersanti, kuri izstrādā nekvalitatīvus projektus, tiem dod ekspertīzes par skaistām acīm un veic būvdarbus, redzot, ka ir kļūdas, bet ignorējot tās. Ja visos līmeņos strādās kā nākas, kāds no procesa iesaistītajiem kļūdu atklās, un tā tiks novērsta.

Lāsma Vaivare

INFORMĀCIJAI

Būvniecības valsts kontroles birojs

Darbu sāka 2014. gada 1. oktobrī, lai uzlabotu valsts kontroli un uzraudzību pār būvniecības procesu.

Birojam noteikto funkciju izpildes uzsākšana paredzēta pakāpeniski laika posmā līdz 2016. gadam.

2015. gada 1. janvārī birojs uzsāka publisku ēku ekspluatācijas uzraudzību, 1. jūlijā sāks veikt būvdarbu uzraudzību un būvju pieņemšanu ekspluatācijā, savukārt 2016. gada 1. janvārī – būvspeciālistu kompetences novērtēšanu būvexpertīzes specialitātē.

Birojs īstēnos uzraudzību pār ēku, kurā vienlaikus plānots uzturēties vairāk nekā 100 cilvēkiem, būvdarbu procesu un pieņems ekspluatācijā minētās ēkas.

Birojs veiks arī ekspluatācijā nodotu būvju apsekojumus.

Papildus Birojam noteiktas tādas būtiskas funkcijas kā būvspeciālistu kompetences novērtēšana un patstāvīgas prakses uzraudzība un būvprojektu un būvju ekspertīzes organizēšana gadījumos, kad būvniecības pasūtītājs ir publisko tiesību juridiskā persona vai tās institūcija, un strīdus gadījumos starp būvniecības procesa dalībniekiem, kad nepieciešams neatkarīgas būvprojekta vai būves ekspertīzes atzinums.

AVOTS: EKONOMIKAS MINISTRIJA

CV Pēteris Druķis

Izglītība

Bakalaura grādu tiesību zinātnē; maģistra grāds valsts pārvaldē un uzņēmējdarbībā Biznesa augstskolā *Turība*. Ieguvis maģistra grādu darba aizsardzībā, inženierzinātņu maģistra grādu kvalitātes vadībā un inženierzinātņu bakalaura grādu mehānikā, studējis doktorantūrā kvalitātes vadībā Rīgas Tehniskajā universitātē.

Darba pieredze

- Ir Latvijas Ilgtspējīgas Būvniecības padomes politikas eksperts, Standartizācijas tehnisko komiteju STK 24 Ugunsdrošība un darba vide un STK 30 Būvniecība loceklis, kā arī Eiropas Komisijas *DG Enlargement TAIEX* programmas eksperts būvstrādājumu normatīvajā regulējumā.
- 2004. līdz 2014. gadam bija Ziemeļvalstu testēšanas, inspicēšanas un sertificēšanas uzņēmuma filiāles Latvijā a/s *Inspecta Latvia* valdes loceklis, *Inspecta* uzņēmumu vadītājs Latvijā, atbildot par personāla, finanšu un organizācijas vadību un vadot 70 darbinieku kolektīvu.
- 1997. līdz 2004. gadam pildīja tehniskā direktora pienākumus, organizējot ražošanas procesu un veicot tehnisko vadību a/s *Izstrādājumu bīstamības novērtēšanas aģentūra*.
- 1995. līdz 1997. gadam bija kvalitātes vadītājs a/s *Izstrādājumu bīstamības novērtēšanas aģentūra*.

AVOTS: EKONOMIKAS MINISTRIJA

KOBELCO

We Save You Fuel
Achieving a Low-Carbon Society

IZMĒGINI KOBELCO !

KOBELCO ekskavatoru KVALITĀTE ir augstu novērtēta visā pasaulē. To nodrošina gan ražošanas modernajā ekskavatoru rūpnīcā Hirosimā, gan japāņu pedantisms attiecībā pret kvalitātes prasību ievērošanu.

KOBELCO jaunākās paaudzes ekskavatoru konstruēšanas vadmotīvs ir DEGVIELAS EKONOMISKA IZMANTOŠANA. Tā panākta gan ar pārdomātu tehnisko risinājumu izmantošanu, gan pateicoties efektīvai borta datora darbībai.

Lielu ieguldījumu ekskavatora kvalitātes un degvielas ekonomiskā izmantošanā sniedz KOMEXS – Kobelco attālinātā sekošanas sistēma. Tā atspoguļo gan degvielas patēriņu, gan mašīnas atrašanās vietu, gan sniedz informāciju par kļūmēm tās darbībā un ļauj plānot efektīvāku ekskavatora darbību.

Lai Jums būtu iespēja par to pārliecināties, piedāvājam ekskavatora Kobelco SK210LC-9 (21 t) DEMONSTRĀCIJAS - nodosim to Jūsu rīcībā praktiskai izmēģināšanai.

Ekskavatoru iegādei piedāvājam arī dažādus FINANŠU RISINĀJUMUS – lizingu, LIETOTĀS TEHNIKAS ATPIRKŠANU, ILGTERMIŅA NOMU. Sadarbībā ar Pohjola Finance, lizingam šobrīd piedāvājam ĪPAŠI ZEMAS PROCENTU LIKMES.

Konekesko Latvija

Tīraines iela 15, Rīga, LV-1058

Tālr. 67064304, 26412668

info@kesko.lv, www.konekesko.lv

KONEKESKO